

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575), zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

Od 1 stycznia 2015 r., zgodnie z Uchwałą Zarządu Powiatu w Oławie nr 4/2014, z dnia 16 grudnia 2014 r., organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie oławskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w którym utworzony został Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

I. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA W LICZBACH

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie, realizując zadania jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 r., obejmowało wsparciem 91 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w których przebywało łącznie 165 dzieci (stan na 31.12.2015 r.).

FORMA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
Rodziny zastępcze spokrewnione	52	62
Rodziny zastępcze niezawodowe	27	37
Rodziny zastępcze zawodowe	4	13
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	2	7
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcja pogotowia rodzinnego	1	6
Rodzinny Dom Dziecka	5	40
Razem	91	165

Źródło: dane własne z ZRPZ, stan na 31.12.2015r.

W trakcie roku rozwiązano 6 rodzin spokrewnionych (jedna rodzina - postanowieniem Sądu, dwie rodziny z powodu niewłaściwego funkcjonowania, w jednej rodzinie dziecko wróciło do rodziny biologicznej, w dwóch kolejnych - dzieci się usamodzielniały). Ubyły również 3 rodziny

niezawodowe (w jednej, rodzice zastępczy adoptowali dziecko, w kolejnej rodzice nie sprostali wymaganiom, w trzeciej dziecko się usamodzielniało). Ponadto rozwiązano umowę z jedną rodziną zastępczą zawodową, po otrzymaniu 2 negatywnych opinii na temat jej funkcjonowania.

W trakcie 2015 roku powstały też nowe rodziny zastępcze: 6 spokrewnionych i 5 niezawodowych i 1 rodzina niezawodowa pomocowa. Łącznie w ciągu roku przybyło 28 dzieci (8 w rodzinach spokrewnionych, 13 w niezawodowych, 4 w zawodowych i 3 w rodzinnych domach dziecka). W 2015 r. ubyło 23 dzieci w tym 8 powróciło do rodziny biologicznej, 3 zostało przysposobionych, 2 zostało umieszczonych w innej rodzinnej pieczy zastępczej, 3 przeniesiono do instytucjonalnej pieczy zastępczej, 6 usamodzielniało się, 1 odeszło z innych przyczyn.

II. REALIZACJA ZADAŃ POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY W RODZINIE, JAKO ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Licznie podjęte działania w 2015 r., w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, po raz kolejny wskazały, iż najlepszą promocją rodzicielstwa zastępczego jest podanie przykładu istniejących już rodzin i ich ścisła integracja ze środowiskiem. Jedną z form integracji a jednocześnie promocji rodzicielstwa jest organizacja i udział w imprezach. W 2015 r. rozpowszechniono funkcję rodzica zastępczego między innymi w następujących przedsięwzięciach:

- Jarmark wielkanocny (marzec 2015 r.)- zorganizowany przez Urząd Miejski w Oławie, w trakcie którego rodziny zastępcze zaprezentowały własnoręcznie wykonane ozdoby wielkanocne. Była to okazja do poznania rodzin, licznych rozmów na temat funkcji jaka pełnią, a także sposobność uzyskania odpowiedzi na nurtujące ich pytania, czy wątpliwości. Dodatkowo podczas Jarmarku rozdawano ulotki zachęcające do zastania rodzicem zastępczym;
- Dzień Rodzicielstwa Zastępczego (maj 2015 r.) - z tej okazji wszyscy opiekunowie zastępczy otrzymali listy gratulacyjne z życzeniami. Dodatkowo życzenia dla wszystkich osób związanych z rodzicielstwem zastępczym od starosty oławskiego i dyrektora PCPR ukazały się w Gazecie Powiatowej nr 23 (1151) z 04.06.2015 r. W ramach obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej w dniu 03.06.2015 r., pod patronatem starostwa powiatowego zorganizował „Oławski Piknik Rodzin Zastępczych 2015”. Celem imprezy była integracja rodzin zastępczych, wychowanków, ale również promocja idei rodzicielstwa zastępczego, co zostało opublikowane w Gazecie Powiatowej nr 25 (1153) z dnia 18.06.2015 r. oraz na stronie

internetowej Starostwa Powiatowego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie.

W trakcie minionego roku odbyło się wiele innych imprez mających na celu integrację rodzin, ale również promocję rodzicielstwa zastępczego. Należy wymienić tu „Dzień pieczonego ziemniaka”, wycieczkę do Starej Kopalni w Wałbrzychu oraz wspólny wyjazd do Aqua Parku we Wrocławiu. Relacje z przedsięwzięć były zamieszczane na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.

W 2015 roku nie zostało wydane żadne zaświadczenie kwalifikacyjne, w związku z tym, że kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, pomimo otrzymania opinii o spełnianiu warunków oraz posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej, wymagane szkolenie zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575), ukończyli w grudniu. Na ich wniosek - zgodnie z art. 45, zaświadczenia otrzymali w styczniu 2016 r.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, w 2015 r. zorganizował szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Szkolenie przeprowadzone zostało przez Ośrodek Adopcyjny Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej we Wrocławiu, w terminie od października do grudnia 2015 r. Wzięło w nim udział 9 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka.

W Zespole do spraw rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 roku zatrudniony był psycholog, który przeprowadził łącznie 45 badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka. W trakcie minionego roku wydano 41 opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, 4 kandydatury (jedna rodzina i dwie osoby samotne) spotkały się z negatywną opinią.

5. Zapewnianie rodzicom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Na podstawie wielu rozmów z rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka, celem rozeznania potrzeb w zakresie podnoszenia kwalifikacji, w 2015 r. przeprowadzono następujące szkolenia:

- „W kręgu uzależnień” – 4 i 7 maja 2015 r., tematyka szkolenia obejmowała m.in. uzależnienia od alkoholu, narkotyków, komputera, Internetu, (prowadzący psycholog i terapeuta oraz specjalista ds. narkomanii);
- warsztaty szkoleniowe – zorganizowane 28 i 29 października 2015 r., poprowadzone przez Stowarzyszenie Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych „Pro Familia” z Krakowa, podstawowym założeniem warsztatów było podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz nabycie prawidłowych postaw względem trudnych zachowań występujących wśród dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej oraz podniesienie kompetencji w zakresie komunikacji z rodziną biologiczną.

6. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.

Prowadzący rodzinne domy dziecka i rodziny zastępcze zawodowe w ubiegłym roku, systematycznie raz w miesiącu spotykali się z Zespołem do spraw rodzinnej pieczy zastępczej na grupie wsparcia, którą powadziła pedagog zatrudniona na umowę zlecenie.

7. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.

W 2015 r. dzieci przebywające w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, mogły korzystać z pomocy wolontariusza, który, regularnie raz w tygodniu udzielał korepetycji z chemii i matematyki. Nawiązano również współpracę z wolontariuszką, która nauczyła rodziców zastępczych i ich wychowanków wykonywanie ozdób z papieru tzw. origami. Efekty tej pracy zaprezentowano na Jarmarku Wielkanocnym.

8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi oraz z organizacjami społecznymi.

Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej w 2015r., ściśle współpracował ze wszystkimi instytucjami, które działają na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Współpraca ta polegała przede wszystkim na przekazywaniu informacji i dokumentacji dotyczącej dzieci umieszczonych w pieczy. Okresowo, na posiedzeniach dokonujących oceny

sytuacji dzieci spotykają się m.in. przedstawiciele następujących instytucji: sądów, ośrodków pomocy społecznej, szkół, ośrodka adopcyjnego.

Ponadto koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej utrzymywali stały kontakt z pedagogami i psychologami szkolnymi, kuratorami, asystentami rodziny.

Dodatkowo firma „Bartek” z Bystrzycy przekazała darowiznę na rzecz rodzin zastępczych w postaci ozdobnych świec wielkanocnych.

9. Przeprowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze, prowadzący rodzinne domy dziecka, a także ich dzieci oraz dzieci umieszczone w pieczy zastępczej mogły korzystać z pomocy i terapii specjalistów: psychologa i pedagoga, którzy w ubiegłym roku byli zatrudnieni w Zespole do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W 2015 roku psycholog udzielił 54 konsultacji dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

10. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.

W siedzibie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej udzielane były porady prawne dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz usamodzielniających wychowanków pieczy zastępczej. Radca prawny pełnił dyżur raz w miesiącu przez 2 godziny. W ubiegłym roku udzielił około 30 porad prawnych.

11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadza ocenę sytuacji dziecka w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat, nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych, nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W 2015 r. dokonano łącznie 298 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

12. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców objętych tą pieczę.

W wyniku licznych działań m.in. podczas spotkań integracyjnych, imprez plenerowych, w trakcie których przeprowadzono wielu rozmów mających na celu pozyskanie i zapoznanie kandydatów z funkcją, jaką pełnią rodziny zastępcze, zgłosiło się 13 kandydatów na rodziny

zastępcze niezawodowe z czego 9 ukończyło szkolenie i złożyło wnioski o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego.

13. Przeprowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o których mowa w art. 42 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W 2015 r., koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej dokonali analizy 18 kandydatów na opiekunów zastępczych, pod kątem zapewnienia przez nich odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych, umożliwiających dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb oraz przeprowadzono badania psychologiczne 35 kandydatom (w tym 11 rodzinom) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

14. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

Zatrudnieni w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej specjaliści, w tym pedagog, psycholog i koordynatorzy stale współpracują z rodzinami zastępczymi udzielając im profesjonalnej pomocy i poradnictwa mającego na celu zapobieganie wypaleniu zawodowemu. Dodatkowo rodziny zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka systematycznie uczestniczyli w grupie wsparcia prowadzonej przez doświadczonego pedagoga/ terapeutę.

15. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnił koordynatorom szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Były to następujące szkolenia:

- „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, dokumentacja, plany pracy, oceny okresowe” (kwiecień 2015 r.), którego głównym celem był przegląd ustawowych zadań koordynatora, sposoby dokumentowania jego pracy, plan pomocy dziecku i zasady nawiązania współpracy z rodziną zastępczą, przeprowadzone przez firmę PRAXE.
- „Komunikacja i skuteczne motywowanie klientów pomocy społecznej” (kwiecień 2015 r.) zorganizowane przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej. Tematyka tego szkolenia obejmowała m.in. sposoby prowadzenia rozmowy z klientem trudnym, agresywnym.
- „W kręgu uzależnień”(maj 2015 r.), dotyczące m.in. uzależnień od alkoholu, narkotyków, komputera i Internetu.
- Warsztaty szkolenie (październik 2015 r.)poprowadzone przez Stowarzyszenie Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych Pro Familia” z Krakowa, których tematyka miała na celu

m.in. podniesienie kompetencji w zakresie komunikacji z rodziną biologiczną oraz stawianie granic i wyciągania konsekwencji wobec dzieci umieszczonych w pieczy.

- Dodatkowo koordynatorzy uczestniczyli w indywidualnych szkoleniach z zakresu „Ochrony Danych Osobowych”.

16. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej za każdym razem, po otrzymaniu informacji o uregulowaniu sytuacji prawnej dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej i skompletowaniu dokumentacji, zgłaszali dzieci do Ośrodka Adopcyjnego w Dolnośląskim Ośrodku Polityki Społecznej we Wrocławiu. W 2015 r. zgłoszono 15 dzieci.

III. FUNKCJONOWANIE ZESPOŁU DO SPRAW RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

W Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 r. zwiększono zatrudnienie koordynatorów z 3 do 4 etatów oraz zwiększono zatrudnienie pracownika socjalnego do $\frac{3}{4}$ etatu, który wykonuje zadania przewidziane dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W ubiegłym roku, koordynatorzy, na wniosek rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, swoją opieką objęli 44 rodziny. W stosunku do 55 rodzin koordynatorzy i pracownik socjalny wykonywali obowiązki organizatora. Łącznie koordynatorzy i pracownik socjalny w ciągu minionego roku udzielali pomocy i wsparcia 99 rodzinom i 179 dzieciom przebywającym pod ich opieką. Przygotowali wspólnie z opiekunami zastępczymi, bądź prowadzącymi rodzinne domy dziecka, plany pomocy dziecku. W 2015 r. sporządzono 141 planów. Koordynatorzy pieczy zastępczej w ubiegłym roku dokonali 298 ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej i rodzinnych domach dziecka oraz 68 ocen rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Dodatkowo koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pomogli opracować osobom opuszczającym rodziny zastępcze lub rodzinne domy dziecka, przed osiągnięciem pełnoletności, indywidualne programy usamodzielniania.

Takich dokumentów sporządzono 5.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracują nie tylko z rodzinami zastępczymi czy prowadzącymi rodzinne domy dziecka. Podejmuje szereg działań na rzecz rodzin zastępczych i ich podopiecznych współdziałając systematycznie z pedagogami szkolnymi, psychologami, asystentami rodziny, kuratorami sądowymi i przedstawicielami ośrodka adopcyjnego.

IV. POZYSKIWANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dzięki udziałowi w programie „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” ogłoszonym przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej pozyskało środki finansowe na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Aplikowaliśmy również o pozyskanie środków finansowych z Fundacji Ernst, poprzez udział w konkursie grantowym „30 MAJA – ŚWIĘTUJMY RAZEM” w związku z obchodami Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Niestety, nie uzyskaliśmy dofinansowania.

Ponadto Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej koordynował wyjazd 18 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z naszego powiatu, na dwutygodniową kolonię w Międzywodziu, organizowaną przez Kuratorium Oświaty we Wrocławiu.

V. WNIOSKI

Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej w Oławie, w 2015 r. wykonywał wszystkie zadania przewidziane dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rezultatem tym działań jest gwarancja sprawowania należytej pieczy zastępczej nad małoletnimi dziećmi i osobami usamodzielnianymi, które z różnych przyczyn nie mogą wychowywać się w środowisku rodzinnym. Wzmocnienie kompetencji opiekunów zastępczych i ich ścisła współpraca z koordynatorami, a także innym instytucjami, które działają na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy, przynoszą pozytywne rezultaty i zwiększają popularyzację rodzicielstwa zastępczego.

VI. ZESTAWIENIE POTRZEB W ZAKRESIE SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

W celu pełnej realizacji zadań nałożonych na powiat w zakresie systemu pieczy zastępczej, istnieje potrzeba zabezpieczenia środków finansowych na:

- podstawową działalność Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej,
- wydatki związane z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (zadania obligatoryjne i fakultatywne oraz tworzenie nowych rodzinnych domów dziecka i zawodowych rodzin zastępczych).